

PM Mål- och visionsformuleringar för utveckling av Gustav III:s torg, utkast inför dialog

Dokumenttyp:	PM
Projekt:	Mål- och visionsformuleringar för utveckling av Gustav III:s torg, utkast inför dialog
Diarienummer:	P2023-32, KS-00050-2025
Skapad:	2025-03-03
Senast reviderad:	2025-04-02
Antal sidor:	8

Innehåll

1. Bakgrund.....	3
2. Underliggande mål- och visionsformuleringar	3
2.1. Mål- och visionsformulering från upphävd detaljplan.....	3
2.2. Inriktning i översiktsplanen Östersund 2040	4
2.3. Övriga pågående och relaterade projekt och planer	5
2.3.1. Kulturhusberedning.....	5
2.3.2. Östersundslänken.....	5
2.3.3. Tematiskt tillägg till översiktsplanen för mobilitet (pågående arbete).....	5
3. Utkast på uppdaterade mål- och visionsformuleringar.....	5
3.1. Nuläge, utmaningar och behov av förändring	6
3.2. Visionsformulering och övergripande målområden	7
3.3. Strategier kopplade till målområdena	8

1. Bakgrund

Östersunds kommun arbetar med en förstudie för att klarlägga förutsättningar inför ett eventuellt fortsatt arbete med att omvandla Gustav III:s torg.

Kommunstyrelsen beslutade den 12 februari 2025 § 50 att förstudien ska färdigställas och att kommunen inför färdigställande ska genomföra ett fördjupat arbete om mål och vision för torgets utveckling. Kommunen ska även genomföra en dialog om utvecklingen av Gustav III:s torg med allmänheten och andra beröra aktörer. Dialogens utgångspunkt är förstudiearbetet och dess föreslagna utvecklingsinriktning.

Kommunen har genom Samhällsbyggnad och Kommunledningsförvaltningen, Sektor tillväxt (fd Mex) tagit fram ett utkast på uppdaterade mål- och visionsformuleringar. Formuleringarna är tänkta att vara en del av underlaget till kommande dialog. Efter genomförd dialog kommer formuleringarna ses över och eventuellt revideras och kompletteras inför färdigställande av förstudien.

Utkastet på mål- och visionsformuleringar baseras dels på de utredningar och skisser som gjorts inom ramen för förstudien och dels på den inriktning som anges i andra planer och projekt som berör platsens utveckling. Andra planer och projekt vars målbild eller inriktning är styrande eller påverkar utvecklingen av Gustav III:s torg är: upphävd detaljplan för Centrum 2 mfl, översiktsplanen Östersund 2040, slutrapport från utredning om framtida kulturhus, projektet Östersundslänken samt pågående arbete med tematiskt tillägg till översiktsplanen för mobilitet. Dessa dokument beskrivs i följande avsnitt 2. *Underliggande mål- och visionsformuleringar*. Förslag till uppdaterade mål- och visionsformuleringar beskrivs i avsnitt 3.

2. Underliggande mål- och visionsformuleringar

2.1. Mål- och visionsformulering från upphävd detaljplan

Målbilden för den upphävida detaljplanen för Gustav III:s torg utgick från en nuläges- och problembeskrivning som identifierade att platsen tidvis upplevs som otrygg. Platsens nivåskillnader och dagens bussuppställning angavs försvåra passage över och vistelse på platsen. I målbildsbeskrivningen konstaterades också att det centrala läget med närhet till viktiga funktioner och målpunkter samt ett högt flöde av människor skulle kunna utvecklas för att bli en större tillgång i stadskärnan.

Utifrån denna nuläges- och problembeskrivning angavs detaljplanens övergripande syfte vara att genom omvandling av platsen ge förutsättningar för att utveckla och stärka en attraktiv, levande och trygg stadsmiljö. Stråket mellan universitetet och stadskärnan pekades ut som viktigt att stärka för att torget ska bli en offentlig och tillgänglig mötesplats. Trygghetsskapande åtgärder och utformning lyftes fram som viktigt för att skapa platser där människor känner sig trygga och vill vistas.

Det angavs även att det upphävida planförslaget uppmuntrade till hållbara transporter genom god tillgänglighet för gående och cyklister samt bussresenärer.

Problem-, mål-, och visionsformuleringar från den upphävda detaljplanen bedöms som relevanta även vid ett återupptaget arbete med omvandling av Gustav III:s torg. De är dock i behov av att kompletteras i vissa avseenden, framförallt utifrån förstudiens utredningar om kulturmiljö, trafikfrågor och möjligt innehåll i en ny bebyggelse vid torget.

2.2. Inriktning i översiktsplanen Östersund 2040

I översiktsplanen Östersund 2040 anges övergripande utvecklingsinriktningar som delas in mer i detalj i beskrivningar av utvecklingsinriktning för staden, tätorten och landsbygden. Utvecklingsinriktningen ska ses som ett paraply. De ger vägledning åt alla efterföljande beslut, så att vi kan åstadkomma det Östersund vi eftersträvar.

Den övergripande utvecklingsinriktningen *Klimatpositiv och klimatanpassad kommun* anger att kommunens mål är att minska klimatpåverkan, uppnå klimatpositivitet och ställa om färdmedelsfördelningen till fördel för gång, cykel och kollektivtrafik. Utvecklingsinriktningen är relevant för utvecklingen av Gustav III:s torg eftersom torget har en viktig funktion för kommunikationer i staden. För att vara i linje med utvecklingsinriktningen behöver en omvandling av torget tydligt gynna och underlätta för gående, cyklister och kollektivtrafikresenärer.

Utvecklingsinriktningen för staden, *En attraktivare och mer hållbar stad* innehåller en rad mer konkreta underrubriker. Utvecklingsinriktningen ska lägga grunden till attraktiva miljöer och har på så sätt en hög relevans för omvandlingen av Gustav III:s torg. Nedan listas relevanta delar i utvecklingsinriktningen och på vilket sätt de bedöms styra utvecklingen av Gustav III:s torg:

Skapa en funktionstät stadsstruktur

Förordar att kommunen ska fortsätta bygga inom befintlig samhällsstruktur med korta avstånd mellan olika funktioner där aktiva transporter och kollektivtrafik gynnas. Miljön för gående, cyklister och kollektivtrafikresenärer ska vara säker, trygg, tillgänglig och estetiskt tilltalande.

I stads- och trafikplaneringen ska framkomlighet för trafikslagen prioriteras i följande ordning: gång, cykel, kollektivtrafik, varutransporter och biltrafik.

Blanda staden

Blanda staden för att få tryggare miljöer befolkade under större delen av dygnet, med bostäder, verksamheter och service som vänder sig utåt gatan. Lokaler ska möjliggöras i bottenvåningar där det finns god genomströmning.

Förtäta staden på ett bra sätt

Lägen i närheten av starka kollektivtrafikstråk är prioriterade för förtätning. Förtätning ska anpassas till platsens karaktär och ta hänsyn till arkitektoniska värden. Förtätning kan göra det nödvändigt att skapa nya gröna kvaliteter.

Utveckla stadens attraktivitet

Bygg vidare på stadens måttfulla skala med spännande och varierande arkitektur.

Utgå från stadens karaktärsdrag

Utvecklingen av staden ska utgå från dess karaktärsdrag så att skillnaden mellan landmärken och bebyggelsemassan i centrum fortsätter att vara tydlig. Det är även viktigt att slå vakt om andra unika värden som stadens silhuett och utblickarna mot omgivande landskap.

Bygg energisnålt och hållbart

Energieffektivt byggande med hållbara material, tillgängliga boendemiljöer, goda sol- och vindförhållanden samt fördröjning och rening av dagvatten med metoder som förskönar utemiljön.

2.3. Övriga pågående och relaterade projekt och planer

2.3.1. Kulturhusberedning

Kommunfullmäktige godkände vid sitt sammanträde den 17 december 2024 §238 slutrapporten för *Utredning om Framtida kulturhus i Östersunds kommun* och gav Kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med berörda nämnder utreda möjliga alternativ till konserthall.

I slutrapporten anges att Östersund ska vara en levande kulturstad med ett brett och tillgängligt kulturutbud. Kommunen ska satsa på flera olika hus för kulturen istället för ett samlat, vilket ger en större flexibilitet. Kommunen har i dagsläget ett behov av en adekvat konserthall och varken privata eller kommunala befintliga lokaler kan i dagsläget möta detta behov. Kulturhusberedningens slutrapport nämner att en sådan anläggning skulle kunna ingå som en del i kommande planer för Gustav III:s torg.

De utrymmesmässiga förutsättningarna för att inrymma en konsert- och kongressanläggning vid Gustav III:s torg har prövats i arbetet med förstudie för torget, och det är i dagsläget en målsättning att nya lokaler för kultur ska vara en del av innehållet vid torget.

2.3.2. Östersundslänken

Projektet Östersundslänken syftar till att skapa ett högkvalitativt kollektivtrafikstråk genom Östersunds centrum. Stråket ska kännetecknas av attraktivitet, tillgänglighet, trafiksäkerhet och trygghet. Det ska knyta ihop olika trafikslag och viktiga målpunkter samt minska behovet av att göra byten. Ambitionen att utveckla Östersundslänken är förankrad i en avsiktsförklaring mellan Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen.

2.3.3. Tematiskt tillägg till översiktsplanen för mobilitet (pågående arbete)

Tillägget till översiktsplanen är under framtagande och ska resultera i ett nytt trafikstrategiskt styrdokument. Arbetet baseras på en omfattande mobilitetsutredning och ska peka ut åtgärder och förändringar i infrastrukturen och transportsystemet som leder till en hållbar färdmedelsfördelning. Den generella inriktningen i dokumentet är att gator i Östersunds centrum utvecklas från hårdare till mjukare trafikrum för att öka samspelet och balansen mellan trafikslagen.

3. Utkast på uppdaterade mål- och visionsformuleringar

Utkastet på uppdaterad målbild för Gustav III:s torg utgår från en beskrivning av nuläge, utmaningar på platsen och behov av förändring. Utifrån

nulägesbeskrivningen har en övergripande visionsformulering om vad platsen kan bli i framtiden tagits fram. Visionsformuleringen baseras på tre övergripande målområden för torgets utveckling. Till respektive målområde definieras mer specifika strategier för att uppnå målet. Dessa kan vid ett fortsatt arbete kompletteras med ytterligare mer specifika och detaljerade mål som kan användas i samband med planläggning och projektering. Strategier och mer specifika och detaljerade mål är inte statiska utan kan utvecklas vidare vid ett fortsatt arbete.

3.1. Nuläge, utmaningar och behov av förändring

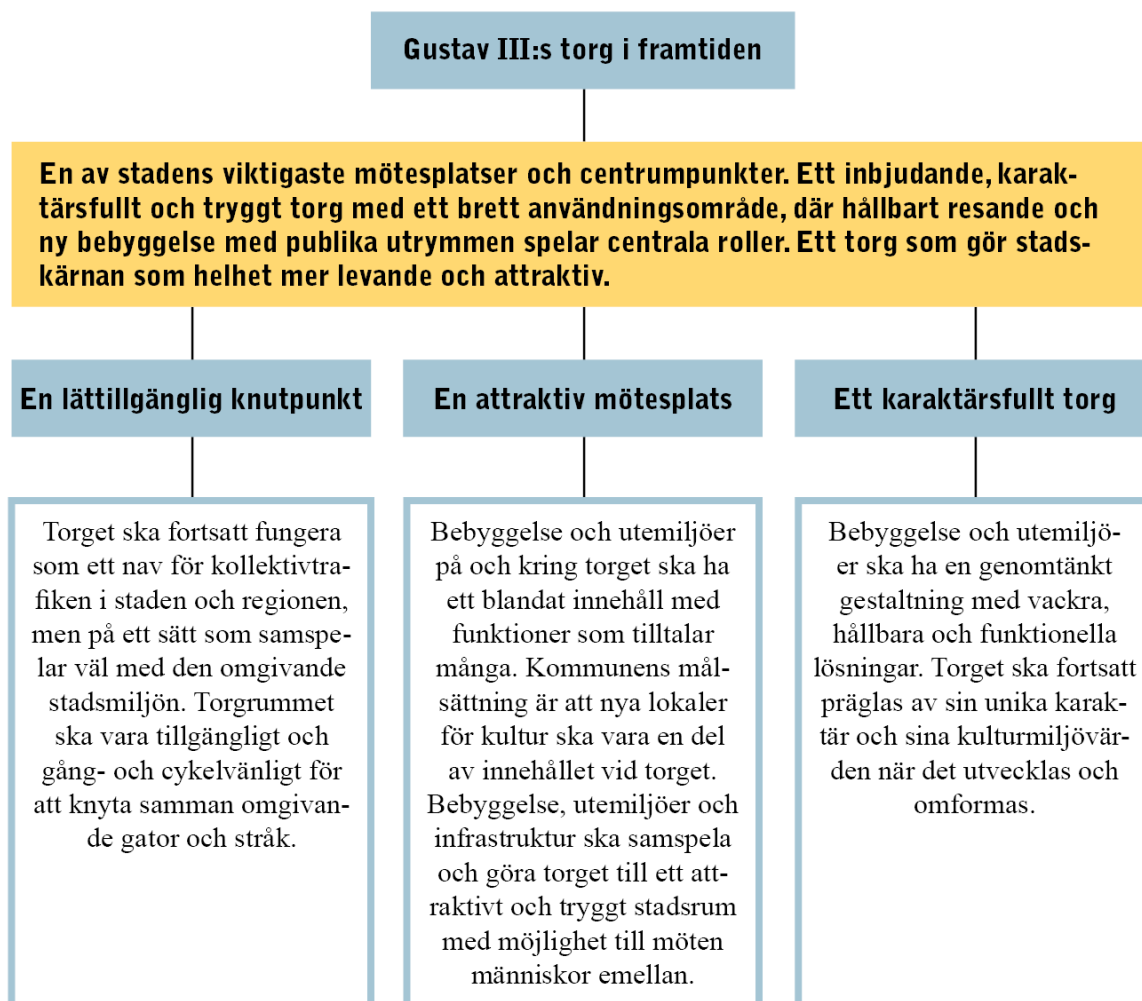
Nulägesbeskrivningen för Gustav III:s torg är i stora delar lik den som formulerades till den upphävda detaljplanen.

Torget är en central och viktig plats som skulle kunna vara en större tillgång för stadskärnan. Det är en plats som många behöver passera men som en stor andel av besökarna inte själva väljer att vistas på. Platsen upplevs tidvis som otrygg. Miljön präglas av barriärer, bland annat i form av trafikytor vilket försvårar passage och vistelse.

Problembilden till trots har Gustav III:s torg också kvaliteter, bland annat i form av kulturmiljövärden. Kulturmiljövärdena är delvis de som är kopplade till riksintresset för Östersunds centrum men även andra aspekter som exempelvis platsens långa historik som en plats för resande och mobilitet. Torget har även mindre delar som fungerar väl som stadsmiljö, främst nedre delen av Hamngatan som är ett välanvänt gångstråk kantat av lokaler och uteserveringar. Delar av torget, framförallt längsmed Kyrkgatan, har ett relativt brett kommersiellt innehåll.

Det har under lång tid funnits en vilja i kommunen att förändra platsen för att göra den tryggare och mer attraktiv. En sådan förändring är grundad dels i ett behov kopplat till torget i sig, men också i en vilja att utveckla och höja attraktiviteten i Östersunds centrum i stort.

3.2. Visionsformulering och övergripande målområden

3.3. Strategier kopplade till målområdena

